

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

PREGLED ŠTUDIJA NA DALJAVO NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH V SLOVENIJI

Avtorica: mag. Margerita ZAGMAJSTER

Ljubljana, januar 2006

VSEBINA

1	Uvod	3
2	Opredelitev e-izobraževanja	3
3	Metodologija zbiranja podatkov	4
4	Analiza zbranih podatkov o izvajalcih in ponudbi programov e-izobraževanja v šolskem letu 2005/2006.....	7
5	Zaključek	14
Literatura:		15

Pregled študija na daljavo na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji

1 Uvod

Družbene, kulturne, ekonomske, demografske in tehnološke spremembe, ki smo jim priča v današnjem času, vplivajo tudi na izobraževanje. Pod vplivom sodobne informacijske in telekomunikacijske tehnologije se posodablja tradicionalni izobraževalni sistemi kot tudi sistemi za izobraževanje na daljavo. V čedalje večji meri se uveljavlja e-izobraževanje bodisi kot dopolnilna oblika tradicionalnemu izobraževanju bodisi kot njegovo nadomestilo. Število izobraževalnih organizacij, ki ponujajo programe e-izobraževanja v razvitem svetu narašča predvsem zaradi vrste prednosti¹, ki jih ima e-izobraževanje v primerjavi s tradicionalnimi oblikami izobraževanja. V ponudbi programov e-izobraževanja danes prednjačijo ZDA, Kanada in Avstralija, Evropska unija pa jih skuša dohiteti z vrsto iniciativ in strateških dokumentov za spodbujanje uporabe sodobne informacijske in telekomunikacijske tehnologije (v nadaljevanju: ITkT) v izobraževanju.

V Sloveniji smo se začeli ukvarjati z e-izobraževanjem v začetku druge polovice devetdesetih let. V obdobju zadnjih desetih let je zaslediti vrsto projektov na področju e-izobraževanja. Gre predvsem za razvoj in izvajanje krajših programov e-izobraževanja in za razvoj spletnih gradiv za posamezne predmete za obogatitev tradicionalnih oblik izobraževanja na vseh ravneh izobraževanja vključno z izobraževanjem odraslih.

Ker nobena institucija sistematično ne spremlja razvoja na tem področju, je Strokovni svet za izobraževanje odraslih v začetku leta 2005 sprejel sklep, da v okviru Načrta dela v letu 2005 Andragoški center pripravi pregled o tečajih ali izobraževalnih programih v obliki sodobnega študija na daljavo oz. e-izobraževanja v Sloveniji.

2 Opredelitev e-izobraževanja

Zaradi različnega oz. neenotnega razumevanja pojma e-izobraževanja v strokovni literaturi najprej pojasnujemo naše razumevanje e-izobraževanja.² E-izobraževanje lahko obravnavamo v širšem ali ožjem smislu. V širšem smislu pojmuje e-izobraževanje kot uporabo sodobne ITkT, ki je namenjena dopolnitvi ali obogatitvi tradicionalnega izobraževanja, njegovi konceptualni temelji pa pri tem ostajajo nespremenjeni. Takšno razumevanje e-izobraževanja zasledimo dokaj pogosto,

¹ Prednosti e-izobraževanja, se kažejo v večji fleksibilnosti v času, kraju, tempu in vsebini učenja, v večji dostopnosti do izobraževanja in ustreznih izobraževalnih vsebin preko spleta na delovnem mestu ali od doma, v večji možnosti uporabe sodobnih pedagoških prijemov ter v tem, da je po mnogih ocenah cenejše v primerjavi s tradicionalnimi oblikami izobraževanja.

² Več o opredelitvah e-izobraževanja v članku: Bregar L.: Razvojne možnosti e-izobraževanja v svetu in v Sloveniji: e-izobraževanje kot sestavni del izobraževalne ponudbe. Andragoška spoznanja, 2002, let. 8, št. 3/4.

vendar pa je za potrebe naše naloge preobširno, saj bi to pomenilo, da bi morali pripraviti preglede vseh izobraževalnih programov na področju izobraževanja odraslih, pri katerem se uporablja ITkT.

Naše razumevanje e-izobraževanja temelji na naslednji opredelitvi e-izobraževanja:³

- *prostorska ločitev* učitelja in udeleženca izobraževanja (kar e-izobraževanje loči od tradicionalnega izobraževanja);
- *aktivna vloga izobraževalne organizacije* v izobraževalnem procesu (kar e-izobraževanje loči od samostojnega učenja);
- *uporaba elektronskega medija* za predstavitev oz. posredovanje izobraževalne vsebine (običajno preko spleta);
- *zagotovitev dvosmerne komunikacije preko elektronskega omrežja* (udeleženci izobraževalnega procesa komunicirajo med seboj, z učitelji in drugim osebjem izobraževalne organizacije običajno s pomočjo interneta).

Ta opredelitev obravnava e-izobraževanje kot *sodobno inačico študija na daljavo*, katerega temeljna značilnost je prostorska ločenost učitelja in udeleženca v izobraževalnem procesu in pri kateri se tako za predstavitev vsebine kot za komuniciranje uporablja internet.

Neenotnost v razumevanju pojma e-izobraževanje nam kaže tudi pestra raba izrazov, ki opredeljuje e-izobraževanje v tuji strokovni literaturi in sicer kot *e-learning, e-education, on-line learning, web-based learning, internet-based learning, flexible learning, open and distance learning, virtual education* ipd.

E-izobraževanje je ravno tako kot študij na daljavo generičen pojem in v praksi obstaja mnogo različnih izvedbenih inačic, ki se razlikujejo tako po uporabi medijev za predstavitev vsebine, pedagoški in administrativno-tehnični podpori ter organizacijskih oblikah. Programi e-izobraževanja lahko potekajo v celoti preko spleta, v večjem delu preko spleta (neposredne klasične oblike poučevanja se pojavljajo kot dopolnilne) ali v kombinaciji s tradicionalnimi oblikami izobraževanja (*t.i. blended learning*).

3 Metodologija zbiranja podatkov

Zbiranje podatkov za potrebe naše naloge je potekalo na dva načina in sicer:

1. s pomočjo že uveljavljenega načina pridobivanja podatkov v okviru naloge Pregled ponudbe izobraževanja in učenja odraslih v šolskem letu 2005/2006 (v nadaljevanju: Pregled),
2. s pomočjo raziskave spletnih virov.

³ Glej: Introduction to the Specialization Program in International - Online Education (http://www.nki.no/in_english.xsql?menyID=45.)

V okviru naloge Pregled ponudbe izobraževanja in učenja odraslih Andragoški center že od leta 1992 dalje zbira, analizira in objavlja podatke o izvajalcih izobraževanja in izobraževalnih programih za odrasle na nacionalni ravni.

Zaradi racionalizacije stroškov smo se odločili, da bomo zbirali podatke predvsem s pomočjo že obstoječega načina zbiranja podatkov v okviru naloge Pregled ponudbe izobraževanja in učenja odraslih.

V pripravljalni fazi smo pripravili računalniški izpis izvajalcev in izobraževalnih programov za šolsko leto 2004/05 na podlagi ključnih besed študij na daljavo, e-izobraževanje in e-učenje. Iz izpisa podatkov o tovrstni izobraževalni ponudbi smo ugotovili, da so izvajalci poleg teh treh ključnih besed uporabljali še drugačna poimenovanja in sicer so se pojavljali še naslednji izrazi: učenje na daljavo, e-učenje, učenje na daljavo s pomočjo medmrežja, prek interneta, e-podprto učenje, izobraževanje na daljavo, e-šola, e-poučevanje ipd. Ugotovili smo tudi, da so izvajalci poimenovali izobraževalne programe podobne po načinu izvajanja na različne načine ali pa izvedbeno različne programe na enak način. Pri uporabi pojma študij na daljavo gre lahko za tradicionalen študij na daljavo, kjer se za predstavitev vsebine v pretežni meri uporabljajo pisna gradiva ali pa za e-izobraževanje – sodobno inačico študija na daljavo, čeprav izvajalci v obeh primerih poimenujejo programe z istim imenom t.j. študij na daljavo. Relativno skromno število izvajalcev (22) je uporabilo veliko različnih izrazov, kar kaže na terminološko neenotnost oz. veliko raznolikost v uporabi strokovne terminologije na tem področju v Sloveniji.

Zbiranje podatkov v okviru naloge Pregled poteka prek elektronskih obrazcev (izvajalci vnašajo podatke preko aplikacije na spletu) ali preko vprašalnikov (izvajalci jih nato pošljejo po e-pošti ali po običajni pošti). Ker so podatki o izvajalcih in programih, ki so bili objavljeni v predhodnem letu, že shranjeni na spletu, jih izvajalci le preverijo in dopolnijo oz. prenovijo (Brenk, 2006).

Izvajalci oz. ponudniki izobraževalnih programov za odrasle so izobraževalne in druge organizacije, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih kot z dodatno dejavnostjo in ki so se odzvale na povabilo Andragoškega centra, da prikažejo svojo ponudbo izobraževalnih programov v Pregledu ponudbe izobraževanja odraslih (<http://www.acs.si/pregled>), ki je objavljen na spletu (Brenk, 2006).

Izvajalci so bili izbrani iz baze podatkov ACS, Poslovnega registra Slovenije (IPIS 2005) ter iz različnih spletnih strani. Število tako izbranih izvajalcev je bilo 1.100, za predstavitev svoje ponudbe pa se je odločilo 323 izvajalcev. Število izvajalcev, ki se odločijo za vključitev svoje ponudbe v Pregled je vsako leto večje. Za izvajalce pomeni predstavitev programov v Pregledu dodatno promocijo. Večinoma se za predstavitev svoje ponudbe ne odločajo (oz. le izjemoma) izobraževalne organizacije, ki izvajajo izobraževanja, namenjena le določenim ciljnim skupinam oz. interna izobraževanja (običajno gre za izobraževalne centre znotraj podjetij) pa tudi tiste, ki se ne odločijo za to obliko promocije (Brenk, 2006).

Zaradi želje po ažurnosti podatkov imajo izvajalci izobraževanja možnost, da sporočajo novosti in dopolnitve v svoji izobraževalni ponudbi skozi vse leto. O svojih morebitnih novostih in spremembah pri izobraževalnih programih lahko redno

obveščajo preko dveh vprašalnikov (eden se nanaša na izvajalca, drugi pa na izobraževalni program) po elektronski pošti ali po klasični pošti (Brenk, 2006).

Pregled ponudbe izobraževanja in učenja za odrasle v Sloveniji je od leta 2001 dalje le v spletni obliki (možno je iskanje po izvajalski in programski obliki). Je vir informacij, na podlagi katerega lahko zainteresirani pridobijo informacije o možnostih izobraževanja in učenja (Brenk, 2006).

Za zbiranje dodatnih podatkov na področju e-izobraževanja za potrebe naše naloge smo nekoliko spremenili navodila za izpolnjevanje vprašalnika v zvezi s točko opis programa – izpeljava programa in na to v spremnem dopisu tudi opozorili izvajalce oz. ponudnike izobraževanja. Obenem smo jih zaprosili, da naj v primerih, ko gre za programe e-izobraževanja, posredujejo podrobnejše podatke (bodisi, da gre za programe za pridobitev izobrazbe bodisi za druge). Prosili smo jih, da navedejo, ali izvajajo nek program samostojno kot matična institucija, ali v okviru programa druge ustanove, pri čemer ima v tem primeru njihova institucija vlogo študijskega središča. Za e-izobraževanje je namreč dokaj običajno, da potekajo različne oblike pomoči udeležencem (svetovanje, vpis, pedagoška podpora ipd.) na dislociranih enotah – študijskih središčih na podlagi dogovorjene delitve dela med matično institucijo in študijskimi središči.

Glede na to, da razumevanje e-izobraževanja in študija na daljavo, ni enoznačno opredeljeno niti v tuji niti nacionalni strokovni literaturi in niti v praksi, smo ponudnike programov seznanili, kako razumemo pojem e-izobraževanja za potrebe naše naloge. E-izobraževanje smo opredelili kot sodobno inačico učenja na daljavo, ki poteka večinoma preko svetovnega spleta. Gre za opredelitev e-izobraževanja v ožjem smislu.

Zbiranje podatkov o izvajalcih in programih na področju izobraževanja odraslih, je potekalo od 15. junija do 16. septembra 2005⁴. Oktobra 2005 je bilo v okviru naloge Pregled zbranih in analiziranih podatkov za 323 izvajalcev in za ponudbo 5.928 izobraževalnih programov.

Podatke o izvajalcih in programih e-izobraževanja smo iz celotne baze podatkov o izvajalcih in izobraževalnih programih poiskali oz. izločili s pomočjo računalniške aplikacije na podlagi ključnih besed študij na daljavo in vseh besed, ki se začnejo s predpono e- (s tem naj bi zajeli pojme kot npr. e-izobraževanje, e-učenje ipd.).

Zbrane podatke o izvajalcih in programih e-izobraževanja prikazujemo v nadaljevanju v točki analiza zbranih podatkov.

Ker smo na podlagi delovnih stikov in priložnostnega spremljanja dogajanja na področju e-izobraževanja seznanjeni s tem, da v Sloveniji obstajajo institucije, ki se ukvarjajo z e-izobraževanjem za odrasle, vendar pa niso predstavile svoje ponudbe programov v Pregledu, smo se odločili še za dodatno zbiranje podatkov preko

⁴ Načrtovali smo, da bo zbiranje podatkov zaključeno do 20. julija 2005, vendar pa smo rok izjemoma podaljšali zaradi prenove informacijskega sistema.

različnih spletnih virov. Pregledali smo spletne strani nekaterih posameznih institucij in podatke o ponudbi in domačih iniciativah v spletnem portalu www.e-studij.net.⁵

4 Analiza zbranih podatkov o izvajalcih in ponudbi programov e-izobraževanja v šolskem letu 2005/2006

Preden smo se lotili natančnejšega analiziranja podatkov, smo pregledali računalniški izpis izvajalcev in programov, ki smo ga dobili z vnosom ključnih besed. Ugotovili smo, da so izvajalci opisovali ponudbo programov z najrazličnejšimi izrazi. Med uporabljenimi izrazi se pojavljajo naslednji: e-izobraževanje, e-učenje, e-tečaj, študij na daljavo, v obliki študija na daljavo preko računalnika, e-poučevanje, e-učni program, delo na daljavo prek interneta, daljinsko učenje, e-šola, spletno učenje, spletni tečaj, v obliki samoizobraževanja s konzultacijami pri učiteljih na daljavo, v elektronski obliki ipd. Ta pestrost uporabe različnih izrazov kaže na različna razumevanja e-izobraževanja oz. študija na daljavo. O tem, kako ponudniki programov opredeljujejo pojem e-izobraževanja in kaj razumejo pod uporabljenimi izrazi, nismo pridobili dodatnih informacij. To bi terjalo znatno več sredstev in časa ter bi preseglo zamišljeni okvir naše naloge.

Med 323 ponudniki izobraževalnih programov za odrasle, ki so predstavili svojo ponudbo v Pregledu, je le 22 oz. 6,8% takih, ki ponujajo programe e-izobraževanja.

Med ponudniki e-izobraževanja prevladujejo zasebne organizacije oz. zasebne šole, saj jih je več kot tretjina (tako tistih, ki so vključene v pregled kot tistih, ki smo jih našli na spletnih virih). Sledijo ljudske univerze (približno petina), vendar pa je treba upoštevati, da se na petih od šestih med njimi izvaja program Visoke poslovne šole Ekonomske fakultete iz Ljubljane, ki poteka v obliki tradicionalnega študija na daljavo. Ravno tako je med izvajalci všteti nekaj posamičnih izvajalcev (2), ki izvajajo programe Dobe. Okoli 10% ponudnikov je iz vrst javnih zavodov oz. zavodov, med vsemi ostalimi vrstami institucij pa so le posamezni primeri ponudnikov e-izobraževanja (eden ali dva). Ponudnike programov e-izobraževanja glede na vrsto institucije prikazujemo v tabeli 1.

⁵ Spletni portal je bil razvit v okviru projekta Poučevanje in učenje na daljavo v Sloveniji v letih 2002-2004. Portal je bil razvit z namenom, da bi služil kot vir informacij in znanja več ciljnim skupinam, ki jih zanima e-izobraževanje tako udeležencem izobraževanja, nosilcem razvoja e-izobraževanja v Sloveniji in odgovornim za razvoj izobraževanja v Sloveniji. Po zaključku projekta spletni portal ni bil več vzdrževan.

Tabela 1: Ponudniki programov e-izobraževanja oz. izvajalci glede na vrsto ustanove

VRSTA USTANOVE	IZVAJALCI (Vir:Pregled)		IZVAJALCI (Vir:Splet)		IZVAJALCI SKUPAJ	
	Število	%	Število	%	Število	%
Javni zavod	2	9,09	1	11,11	3	9,68
Knjižnica-splošno izobraževalna	1	4,55	0	0,00	1	3,23
Ljudska univerza	6	27,27	0	0,00	6	19,35
Samostojni izobraževalni center v podjetju	1	4,55	1	11,11	2	6,45
Srednja šola	1	4,55	0	0,00	1	3,23
Višja strokovna šola	1	4,55	1	11,11	2	6,45
Zasebna organizacija, zasebna šola	7	31,81	4	44,45	11	35,47
Fakulteta, umetniška akademija	0	0,00	1	11,11	1	3,23
Zavod	3	13,63	0	0,00	3	9,68
Drugo ⁶	0	0,00	1	11,11	1	3,23
SKUPAJ	22	100,00	9	100,00	31	100,00

V tabeli 2 prikazujemo ponudnike programov e-izobraževanja oz. izvajalce glede na geografsko pripadnost določeni regiji.

Tabela 2: Ponudniki programov e-izobraževanja oz. izvajalci glede na regijo

REGIJE	IZVAJALCI (Vir:Pregled)		IZVAJALCI (Vir:Splet)		IZVAJALCI SKUPAJ	
	Število	%	Število	%	Število	%
Osrednjeslovenska	8	36,36	7	77,78	15	48,38
Gorenjska	2	9,09	1	11,11	3	9,68
Notranjsko-kraška	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Podravska	3	13,63	1	11,11	4	12,90
Obalno-kraška	1	4,55	0	0,00	1	3,23
Koroška	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Pomurska	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Savinjska	1	4,55	0	0,00	1	3,23
Spodnjeposavska	2	9,09	0	0,00	2	6,45
Goriška	2	9,09	0	0,00	2	6,45
Jugovzhodna Slovenija	2	9,09	0	0,00	2	6,45
Zasavska	1	4,55	0	0,00	1	3,23
SKUPAJ	22	100,00	9	100,00	31	100,00

⁶ Med druge vrste ustanove sodijo enote za odrasle pri srednji šoli, društva, zveze društev, službe za izobraževanje v podjetju, druge organizacije, ustanove, univerze za tretje življenjsko obdobje, muzeji in galerije, inštituti, posebni izobraževalni centri, skladi, fundacije, visoke strokovne šole, zbornice, združenja in druge organizacije oz. ustanove.

Največ ponudnikov programov e-izobraževanja (skoraj polovica) je iz osrednjeslovenske regije (večinoma gre za Ljubljano), sledi podravska regija z 12,9% ter gorenjska z 9,68%. V vseh ostalih regijah pa je število tovrstnih ponudnikov, ki so izpolnjevali podatke v okviru naloge Pregled ali pa smo jih našli na spletu enako ali manjše od 2 ali pa tovrstne ponudbe sploh ni zaslediti. Iz zbranih podatkov lahko sklepamo, da se dostopnost do programov e-izobraževanja zelo razlikuje med posameznimi regijami. Največja je ponudba v osrednjeslovenski in podravske regiji, kar velja tudi za ponudbo vseh izobraževalnih programov za odrasle, ki so zajeti v Pregled-u. Vendar pa moramo omeniti, da je vprašanje dostopnosti pri e-izobraževanju glede na pripadnost regiji manj pomembno kot pri programih tradicionalnega izobraževanja, saj sodobna IT&T pomaga premostiti geografsko oddaljenost oz. prostorsko ločitev med učiteljem in udeležencem (neposredne oblike izobraževanja pa so le dopolnilnega značaja). Za izvajanje neposrednih oblik izobraževanja (gre za oblike izobraževanja, ki potekajo v živo običajno pod vodstvom tutorja) pa je pomembna lokacija študijskega središča, vendar v manjši meri, saj udeležba na teh dopolnilnih oblikah izobraževanja običajno za udeležence ni obvezna.

Institucije, ki so svojo ponudbo programov e-izobraževanja predstavile v Pregledu so naslednje: Šolski center Novo mesto, Kosovelova knjižnica Sežana, CIK Trebnje, Doba, Nevron, Digame (Mojca Šargac s.p.), Andragoški center RS, Hiša jezikov, Zavod za izobraževanje odraslih Radovljica, Inter-es, Vrbov Log (Zavod za ohranjanje), Mladinski dom Jarše, MIRK, Ljudska univerza Ptuj, Ljudska univerza Nova Gorica, Ljudska univerza Krško, Glotta Nova, Alpha, Andragoški zavod, Ekonomska gimnazija in srednja šola Radovljica, SPIN, Zasavska ljudska univerza. Na spletu pa smo našli še naslednje ponudnike e-izobraževanja za odrasle: Prometna šola Maribor, B2, Iskratel, Javna agencija za podjetništvo in tuje investicije, Izum (Cobiss), Lingula, Mobitel, LTFE (Fakulteta za elektrotehniko Univerze v Ljubljani), QSTC (Solutions&Training Center).

Na podlagi iskanja programov po ključnih besedah študij na daljavo in e-... smo v Pregledu našli 110 programov. Število vseh izobraževalnih programov za šolsko leto 2005/2006, ki so bili v jeseni objavljeni na spletu in tudi zajeti v analizo v okviru naloge Pregled je 5.928, število programov e-izobraževanja pa znaša le 1,86% vseh programov.

Od vseh 110 ponujenih programov e-izobraževanja jih je 62 (56,36%) javno veljavnih, 48 (43,64%) pa nima javne veljave. Pri številu navedenih programov moramo upoštevati, da gre za ponudbo istih programov pri različnih izvajalcih in da se lahko isti program pojavi v ponudbi pri več izvajalcih (v posamičnih primerih gre za isti program, ki ga ponujajo različne ustanove, ki opravljajo vlogo študijskega središča).

Podatki o programih e-izobraževanja, ki smo jih našli na spletu, niso bili pri mnogih izvajalcih niti navedeni posamično niti prikazani na tak način, da bi programe lahko klasificirali glede na to, ali so javno veljavni ali ne, zato teh podatkov nismo mogli vključiti v analizo. V nadaljevanju zato analiziramo le programe, o katerih smo pridobili podatke v okviru naloge Pregled ponudbe izobraževanja odraslih v šolskem letu 2005/2006.

Izobraževalni programi za odrasle so programi za pridobitev izobrazbe, programi usposabljanja in spopolnjevanja za delo ter programi splošnega neformalnega izobraževanja. V ponudbi med programi e-izobraževanja prevladujejo programi splošnega neformalnega izobraževanja (79,09%), sledijo programi za pridobitev izobrazbe (19,09%), najmanj pa je programov usposabljanja in spopolnjevanja za delo (1,82%)⁷.

Med programi splošnega neformalnega izobraževanja je največ programov na področju jezikovnega izobraževanja (nekaj več kot polovica teh je javno veljavnih). Največ programov je na voljo za angleški jezik (14), sledi nemški jezik (12), francoski jezik (9), italijanski (7), španski (7) in nizozemščina (1). Ti programi so različnih težavnostnih stopenj, nekaj pa jih je namenjenih za učenje poslovnega jezika.

Pri programih (ki smo jih našli na spletu) gre ravno tako večinoma za jezikovne programe ali za programe s področja računalništva, nekaj pa je tudi višješolskih programov. Poleg višješolskih programov za poslovnega sekretarja in komercialista (ki ju izvaja Doba in tudi prikazuje v Pregledu) so na voljo še višješolski programi za promet, strojništvo, komunalo in elektroniko.

⁷ V tabeli 3 so prikazani programi e-izobraževanja le po tistih vrstah programov, kjer obstaja vsaj en program določene vrste. Posamezne vrste programov, kjer je število programov e-izobraževanja enako nič, v tabeli niso prikazane (npr. programi za državljansko vzgojo znotraj programov splošnega neformalnega izobraževanja, npr. javno veljavni programi poklicnega in strokovnega spopolnjevanja znotraj programov usposabljanja in spopolnjevanja za delo).

Tabela 3: Programi e-izobraževanja glede na vrsto programa

VRSTA PROGRAMA	PROGRAMI (Vir: Pregled)	
	Število	%
Programi usposabljanja in spopolnjevanja za delo	2	1,82
Javnoveljavni prog. specializacije	1	0,91
Programi za podjetništvo	1	0,91
Programi splošnega neformalnega izobraževanja	87	79,09
Programi neformal. sploš. izobr. s področja komunikacije	2	1,82
Programi neformal.sploš. izobr. s področja osebnostne rasti	1	0,91
Programi neformal. sploš. izobr. s področja umetnosti in kulture	1	0,91
Programi neformal. sploš. izobr. s področja vzgoje in izobraževanja	7	6,36
Programi računalniškega izobr., ki nimajo javne veljave	23	20,91
Programi jezikov. izobr., ki nimajo javne veljave	28	25,45
Javno veljavni prog. jezik. izobraževanja	25	22,73
Programi za pridobitev izobrazbe	21	19,09
Srednje strokov. izobraževanje	1	0,91
Visoko strokov. izobraževanje	6	5,45
Višje strokov. izobraževanje	14	12,73
SKUPAJ	110	100,00%

V tabelah 4 in 5 prikazujemo zbrane podatke o programih e-izobraževanja glede na področje izobraževalnih po klasifikaciji ISCED in po obstoječi klasifikaciji

izobraževalnih vsebin⁸. Iz tabele 4 je razvidno, da med programi e-izobraževanja prevladujejo tuji jeziki (skoraj polovica programov), sledi računalništvo s približno eno petino programov in ekonomija s 5,45 % programov. Na vseh ostalih vsebinskih področjih je na voljo manj kot 5% programov, na nekaterih (kmetijstvo in veterina, zdravstvo in sociala) pa ni na voljo nobenih programov e-izobraževanja.

Tabela 4: Programi e-izobraževanja po mednarodni standardni klasifikaciji izobraževanja ISCED – 1997

KLASIFIKACIJE PO ISCED	PROGRAMI (Vir: Pregled)	
	Število	%
Splošni programi		
Programi temeljnega izobraževanja	1	0,91
Osebnostni razvoj	3	2,73
Izobraževanje		
Izobraževalne vede	5	4,55
Izobraževanje učiteljev	2	1,82
Humanistika in umetnost		
Materni jezik	3	2,73
Tuji jeziki	50	45,45
Zgodovina in arheologija	1	0,91
Družbene vede, poslovne vede in pravo		
Ekonomija	6	5,45
Poslovanje in upravljanje	1	0,91
Računovodstvo	5	4,55
Tajniška in referentska dela	4	3,64
Znanost, matematika, računalništvo		
Uporabno računalništvo	24	21,82
Tehnika, proizvodnja in gradbeništvo		
Strojništvo in obdelava kovin	2	1,82
Kmetijstvo in veterina	0	0,00
Zdravstvo in sociala	0	0,00
Osebnostne storitve		
Komunalne sanitarne storitve	1	0,91
Prevozne storitve	2	1,82
SKUPAJ	110	100,00%

⁸ Nadaljnja členitev širših vsebinskih področij je prikazana le, če obstaja vsaj en ustrezen program na ožjem vsebinskem področju.

V tabeli 5 prikazujemo programe e-izobraževanja po vrstah izobraževalnih vsebin. Tudi podatki v tabeli 5 kažejo podobno sliko kot v tabeli 4. Programi e-izobraževanja so večinoma s področja tujih jezikov, računalništva in informatike.

Tabela 5: Programi e-izobraževanja po področjih izobraževalnih vsebin

Področje izobraževalnih vsebin	PROGRAMI (Vir:Pregled)	
	Število	%
Administrativna dejavnost	5	4,55
Družboslovje	1	0,91
Ekonomika	6	5,45
Jeziki	53	48,18
Knjižničarstvo in dokumentalistika	1	0,91
Komunalne storitve	1	0,91
Komuniciranje	2	1,82
Obdelava in predelava kovin	2	1,82
Osebnostna rast	1	0,91
Poslovno finančna dejavnost	5	4,55
Promet	2	1,82
Psihologija, pedagogika in andragogika	7	6,36
Računalništvo in informatika	23	20,91
Splošno izobraževanje	1	0,91
SKUPAJ	110	100,00%

Programi e-izobraževanja se razlikujejo po svojem trajanju. Najkrajši čas trajanja je 6 ur, najdaljši pa 450 ur. 3 programi trajajo manj kot 10 ur, 22 jih traja v razponu od 11-50 ur, 34 programov traja od 51 do 100 ur, le 7 programov nad 100 ur. Trajanje pri 3 programih je možno določiti na podlagi dogovora, 8 programov traja 3 tedne, 11 programov od 3-12 mesecev in pri 21 programih je kot trajanje navedeno letnik. Več kot polovica programov traja manj kot 100 ur. Kjer izvajalci navajajo trajanje programov v tednih ali mesecih, ni jasno, za koliko ur sploh gre. Glede na to, da gre pri e-izobraževanju v veliki meri za samostojno učenje udeležencev, ni jasno, kaj natančno so izvajalci opredelili kot trajanje programa – ali so v ure trajanja programa šteli le organizirane oblike neposrednega poučevanja ali pa ves fond ur, ki je predviden tudi za samostojno učenje povprečnega udeleženca. Med 110 programi e-izobraževanja je 40 programov takih, ki jih izvajalci ponujajo v dveh možnih izvedbenih inačicah - v obliki tradicionalnega izobraževanja ali v obliki e-izobraževanja.

5 Zaključek

Iz analize zbranih podatkov o izvajalcih in ponudbi programov e-izobraževanja je razvidno, da je ta relativno skromna po svojem obsegu (le 1,86 % vseh programov in 6,8% vseh izvajalcev predstavljenih v Pregledu). Med programi e-izobraževanja prevladujejo tržno naravnani programi t.j. programi po katerih je največje povpraševanje t.j. na področju tujih jezikov in računalništva. Isto velja za izobraževalne programe, predstavljene v Pregledu, ki se izvajajo v obliki tradicionalnega izobraževanja.

Na skromno ponudbo programov e-izobraževanja je že leta 2001 opozorila evalvacija e-izobraževanja v Sloveniji, ki jo je izpeljal Steinbeis Transfer Centre iz Nemčije. Kljub odlični oceni znanja na področju ITKT aplikacij za izobraževanje in usposabljanje na področju južne in vzhodne Evrope, je bilo število programov e-izobraževanja relativno majhno. Eden od poglobitnih razlogov za zaostajanje razvoja na tem področju je nesistematičen razvoj e-izobraževanja, ki ga država ne podpira z ustrežno nacionalno politiko, ki bi določala jasne prioritete in strategije in ki bi se odražala tudi v sistematičnem financiranju razvoja tega področja.

Nekaj spodbude za razvoj e-izobraževanja so prinesli Evropski strukturni skladi z načrtovanim razvojem programov e-izobraževanja in e-vsebin. Predvidevamo, da se bo povečala predvsem ponudba e-vsebin, saj je to načrtovano v okviru razpisanih Centrov vseživljenjskega učenja in razpisa na področju e-vsebin. Vendar pa ostaja pomislek, da je poudarek na nesistematičnem razvoju e-vsebin brez nekega širšega konteksta. E-vsebina je eden od nujnih elementov v e-izobraževanju, ni pa edini. E-vsebine, ki so na voljo na spletu, so lahko le neke vrste e-knjžnica, če nista na voljo tudi ustrezna pedagoška in administrativno-tehnična podpora.

E-izobraževanje ima vrsto prednosti v primerjavi s tradicionalnimi oblikami izobraževanja, zahteva pa usposobljene kadre za njegov razvoj in izvajanje, dostop do interneta, osnovno računalniško pismenost, večjo disciplino in motiviranost udeležencev za izobraževanje. Tudi v Sloveniji, tako kot v svetu, predsodki o e-izobraževanju počasi izginjajo. Pričakuje se še nadaljnje širjenje e-izobraževanja s pričakovano pocenitvijo računalniške opreme, z večjim dostopom prebivalstva do interneta, z večjo razpoložljivostjo širokopasovne telekomunikacijske infrastrukture ter z vpeljevanjem brezžičnih tehnologij.

Literatura:

Bregar L.: Razvojne možnosti e-izobraževanja v svetu in v Sloveniji: e-izobraževanje kot sestavni del izobraževalne ponudbe. Andragoška spoznanja, 2002, let. 8, št. 3/4.

Bregar L.: E-izobraževanje: še neizkoriščena možnost razvoja kadrov. XVI. Posvetovanje društva za vrednotenje dela, organizacijski in kadrovski razvoj. Z organizacijo do čustev in plač. Zbornik referatov. 2001.

Bregar L., Zigmajster M., Papić M.: Spletni portal kot informacijski vir za spodbujanje razvoja in raziskovanja e-izobraževanja v Sloveniji. Uporabna informatika, 2004, let. 12, št. 4.

Brenk E.: Ponudba izobraževanja in učenja odraslih v Sloveniji. Izvajalci in programi 2005/2006. Poročilo in analiza. Andragoški center Slovenije. 2006.

Evaluation of the Phare Multi-country Distance Education Programme. Sieinbeis Transfer Centre. Reutlingen. 2001.

Introduction to the SPICE program and Certificate. September. 2004.
(http://www.nki.no/in_english.xsql?menyID=45)

Zigmajster M.: E-izobraževanje za razvoj kadrov. V: Posvet o e-izobraževanju 2004 : 25. november 2004, Gozd Martuljek. Inter-es. 2004.

